

Bank VTB (Azərbaycan) ASC

Maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	5
2. Hesabatların tərtibatının əsası	5
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	6
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları	16
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	17
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	18
7. Derivativ maliyyə alətləri	18
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	18
9. Əmlak və avadanlıqlar	20
10. Qeyri-maddi aktivlər	21
11. Vergilər	21
12. Digər aktivlər və öhdəliklər	22
13. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	23
14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	23
15. Subordinasiyalı borclar	24
16. Kapital	24
17. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	24
18. Xalis faiz zərəri	25
19. Haqq və komissiya gəliri və xərci	26
20. Əməliyyat xərcləri	26
21. Risklərin idarə edilməsi	26
22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	34
23. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	36
24. Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar	36
25. Kapitalın adekvatlığı	38
26. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	38

Building a better
working world

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.
Port Baku Towers Business Centre
South Tower, 9th floor
153, Neftchilar Ave.
Baku, AZ1010, Azerbaijan
Tel: +994 (12) 490 7020
Fax: +994 (12) 490 7017
www.ey.com/az

Ernst & Yanq Holdings (SiAyEs) Bi.Vi.
Port Baku Towers Biznes Mərkəzi
Cənub Qülləsi, 9-cu mərtəbə
Neftçilər prospekti, 153
Bakı, AZ1010, Azərbaycan
Tel: +994 (12) 490 7020
Faks: +994 (12) 490 7017

Müstəqil auditorun hesabatı

Bank VTB (Azərbaycan) ASC-nin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz VTB (Azərbaycan) ASC-nin ("Bank") 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məəcəlləsi" nə ("MBESŞ Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Bankdan müstəqil və biz MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsas təmin edir.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Bankı ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Biz Audit komitəsinin nəzərinə, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə müəyyən etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları çatdırırıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

27 mart 2018-ci il

Bakı, Azərbaycan

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2017	2016
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	36,495	26,836
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar		470	560
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	38,780	40,390
Derivativ maliyyə aktivi	7	-	535
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	97,111	195,337
Əmlak və avadanlıqlar	9	1,114	2,599
Qeyri-maddi aktivlər	10	1,687	1,741
Digər aktivlər	12	2,753	3,621
Cəmi aktivlər		178,410	271,619
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	13	278,340	323,015
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	14	53,307	51,873
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		2,697	822
Digər öhdəliklər	12	1,022	1,283
Derivativ maliyyə öhdəliyi	7	155	-
Subordinasiyalı borclar	15	22,567	22,863
Cəmi öhdəliklər		358,088	399,856
Kapital			
Səhmdar kapitalı	16	50,815	50,815
Yığılmış zərər		(230,493)	(179,052)
Cəmi kapital		(179,678)	(128,237)
Cəmi öhdəliklər və kapital		178,410	271,619

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyətinin adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Yevgeniy Kirin

İdarə Heyətinin Sədri

Roman Rudakov

Baş Maliyyə İnzibatçısı

Yusif Məmmədov

Baş mühasib

27 mart 2018-ci il

Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2017	2016
Faiz gəliri		13,921	43,167
Faiz xərci		(29,638)	(28,370)
Xalis faiz (zərəri)/gəliri	18	(15,717)	14,797
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	6, 8	(34,700)	(119,450)
Faizli aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərcindən sonra xalis faiz zərəri		(50,417)	(104,653)
Haqq və komissiya gəliri	19	1,525	1,516
Haqq və komissiya xərci	19	(618)	(581)
Xarici valyuta üzrə xalis gəlir/(zərərlər):			
- dilinq əməliyyatları		17,557	15,206
- yenidən qiymətləndirmə üzrə fərqlər		719	(32,370)
Digər gəlir		156	149
Qeyri-faiz gəliri/(zərəri)		19,339	(16,080)
Əməliyyat xərcləri	20	(17,002)	(19,452)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl zərər		(48,080)	(140,185)
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	11	(3,361)	(822)
İl üzrə xalis zərər		(51,441)	(141,007)
İl üzrə digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə digər ümumi zərər, cəmi		(51,441)	(141,007)

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Səhmdar kapitalı	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
31 dekabr 2015-ci il	50,815	(38,045)	12,770
İl üzrə cəmi ümumi zərər	-	(141,007)	(141,007)
31 dekabr 2016-cı il	50,815	(179,052)	(128,237)
İl üzrə cəmi ümumi zərər	-	(51,441)	(51,441)
31 dekabr 2017-ci il	50,815	(230,493)	(179,678)

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		15,246	24,454
Ödənilmiş faiz		(30,265)	(29,732)
Alınmış haqq və komissiya		1,525	1,516
Ödənilmiş haqq və komissiya		(618)	(581)
Xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından realizasiya olunmuş xalis gəlirlər		18,247	14,671
Alınmış digər əməliyyat gəliri		156	149
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(9,887)	(11,560)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(5,038)	(4,920)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		(10,634)	(6,003)
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		-	5,516
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar		90	1,496
Müştərilərə verilmiş kreditlər		59,229	96,757
Digər aktivlər		453	(2,233)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(41,759)	(184,209)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		2,769	(41,351)
Digər öhdəliklər		(49)	75
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə edilmiş) xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		10,099	(129,952)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(1,486)	-
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə edilmiş) xalis pul vəsaitləri		8,613	(129,952)
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Əmlak və avadanlığın satışından daxilolmalar		120	-
Əmlak və avadanlıqların alınması		-	(14)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(507)	(737)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(387)	(751)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaiti			
Blok edilmiş uzunmüddətli depozit	2	-	110,669
Subordinasiyalı borclardan daxilolmalar		-	1,683
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		-	112,352
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		1,433	3,615
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		9,659	(14,736)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün əvvəlinə		26,836	41,572
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün sonuna	5	36,495	26,836

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

Bank VTB (Azərbaycan) Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq 14 dekabr 1993-ci il tarixində "AF-Bank" ASC kimi təsis edilmişdir. Bank 22 oktyabr 1993-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş 162 qeydiyyat nömrəli ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank əhalidən əmanətlər alır və kreditlər verir, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürülməsini həyata keçirir, valyuta mübadiləsi aparır və kommersiya və pərakəndə müştərilərə digər bank xidmətləri göstərir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Sığorta, Bank ödəmə qabiliyyətini itirərsə və ARMB-nin bank lisenziyası geri çağırılsa, Bankın öhdəliyini əhatə edir.

27 oktyabr 2007-ci ildə Kiprdə Balmwell Limited MMC və Nies Ventures Limited MMC kimi qeydiyyatla alınmış iki şirkət keçmiş səhmdarlardan Bankdakı səhmlərin 99.8%-ni almışdır. 31 iyul 2008-ci il və 9 noyabr 2009-cu il tarixlərində "Bank VTB" PSC (Rusiya Federasiyası) ("Ana şirkət") və "Ata Holding" ASC, Nies Ventures Limited MMC-dən və Balmwell Limited MMC-dən Bankdakı səhmlərin, müvafiq olaraq, 51%-ni və 48.99%-ni almışdır. 13 oktyabr 2017-ci il tarixində VTB 24 (Bank VTB PSC-nin törəmə müəssisəsi) "Ata Holding" ASC-dən Bankın 48.99%-ni almışdır.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 4 filialı var (2016-cı ildə: 9 filialı). 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın 288 işçisi var idi (2016-cı ildə: 402).

Bank Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Xətai prospekti, 38 hüquqi ünvanında qeydiyyatla alınmışdır.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərində Bankın səhmdar kapitalına aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

	2017-ci il, %	2016-cı il, %
Səhmdar		
"Bank VTB" PSC (Rusiya Federasiyası)	51.00	51.00
VTB 24 PSC	48.99	-
"Ata Holding" ASC	-	48.99
Ağayev Adıgözəl	0.01	0.01
Cəmi	100.00	100.00

Hazırkı maliyyə hesabatlarının tarixinə Banka nəzarət hüququna malik olan yekun tərəf "Bank VTB" PSC (Rusiya Federasiyası) vasitəsilə Rusiya Federasiyasının hökumətidir. 1 yanvar 2018-ci ildən sonra VTB 24 PSC Bank VTB PSC ilə birləşmiş və VTB 24 PSC-nin hüquq və öhdəlikləri Bank VTB PSC-yə keçmişdir. Müvafiq olaraq, VTB 24 PSC-nin Bankdakı səhmləri də həmçinin Bank VTB PSC-yə keçmişdir. Hazırkı maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə Bank VTB PSC Bankın səhm kapitalının 99.99%-nə sahibdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır. Maliyyə hesabatları, aşağıdakı mühasibat uçotu prinsiplərində göstərilənlər istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın hesabat və funksional valyutasıdır. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Hazırkı maliyyə hesabatları, səhmlərin dəyəri və xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir.

"Daim fəaliyyətdə olan müəssisə" prinsipi

2015-ci ildə AZN-in devalvasiyasından sonra Azərbaycanın bank sektoru likvidliyin pisləşməsi və kredit şərtlərinin sərtləşməsi kimi bir neçə mənfi iqtisadi şəraitlərin təsirinə məruz qalmışdır. Nəticədə, 31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə Bankın, müvafiq olaraq, 51,441 AZN və 230,493 AZN məbləğində cəmi ümumi zərər və yığılmış zərəri olmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Hesabatların tərtibatının əsası (davamı)

Ümumi məsələlər (davamı)

Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etmək qabiliyyəti səhmdarların gələcək dəstəyindən asılıdır. Bankın səhmlərinin nəzarət paketinin sahibi olan "Bank VTB" PSC (bundan sonra "Ana şirkət") Bankın yerli prudensial normaları və minimal kapital tələblərini yerinə yetirməsini təmin etmək üçün kapital qoyuluşu və kredit də daxil olmaqla Bankı maliyyə dəstəyi ilə təmin etməyə razılaşmışdır. 2016-cı ilin iyul ayında Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ("MBNP") ilə razılaşdırılmış tədbirlər planına uyğun olaraq Bank kapitalın adekvatlığı əmsalını pozmaq məqsədilə "Bank VTB" PSC-dən (Rusiya Federasiyası) və VTB 24-dən (PSC) 110,669 AZN məbləğində zəmanət depoziti almışdır. Bu depozit kapital artırıldığı və yuxarıdakı tələblərə əməl edildiyi halda azad ediləcək.

Səhmdarların 29 dekabr 2017-ci il tarixli iclasında Bankın səhm kapitalını 265,000 AZN məbləğində artırmaq qərarı alınmışdır. 31 yanvar 2018-ci ildə Bank əlavə səhmlərin buraxılmasına MBNP-nin razılığını almış və 14 mart 2018-ci ildə VTB Bank PSC ilə bu əməliyyatla bağlı müqavilə imzalamışdır. Maliyyə hesabatları imzalandığı tarixinə kapitalın yatırılması prosesi başa çatmamış və onun 2 aprel 2018-ci ilədək tamamlanması gözlənilir.

Maliyyə hesabatları Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə olması prinsipinin əsasında hazırlanmışdır. Bu prinsipə görə, səhmlərin nəzarət paketinə sahib olan səhmdarın Banka adi fəaliyyəti çərçivəsində aktivlərini realizasiya etməyə və öhdəliklərini yerinə yetirməyə imkan yaradan maliyyə dəstəyini təmin etmək qabiliyyəti və niyyətinin olmasını nəzərdə tutur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Ana şirkət Banka dəstək verməyə davam edəcək və Rəhbərlik Ana şirkətlə birgə Bankın yenidən kapitallaşdırılması və davamlı, mənfəətli əməliyyatları bərpa etməsi üçün strateji planın işlənilib hazırlanması və tətbiq edilməsi üzərində çalışır. Gələcəkdə Ana şirkət Bankın kreditləri ödəmə qabiliyyəti və borc kapitalının istifadə edilməsinə yönəlmiş strateji tədbirləri tətbiq edəcək birgə restrukturizasiya planını işləyib hazırlamaqla Bankın əməliyyatlarını dəstəkləməyə davam edəcək.

Rəhbərlik hesab edir ki, yuxarıda göstərilən tədbirlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə olaraq qalmasını təmin edəcək və müvafiq olaraq, hazırkı maliyyə hesabatları Bankın adi fəaliyyət çərçivəsində aktivlərin realizasiya edilməsi və öhdəliklərin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutmaqla, yaxın gələcəkdə daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi prinsipinin əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Maliyyə hesabatlarının təqdimatı

Bank maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatını likvidliyə uyğun olaraq geniş şəkildə təqdim edir. Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın (cari) tarixindən sonra 12 ay ərzində və Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın (uzunmüddətli) tarixindən sonra 12 aydan uzun müddət ərzində bərpa və ya ödənişlər üzrə təhlil 23-cü Qeyddə təqdim edilir.

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün qəbul edilmiş mühasibat uçotu prinsipləri, yeni standartlar və standartlara dəyişikliklərin qəbul edilməsi, o cümlədən həmin dəyişikliklərin nəticəsində aşağıda icmal edilən standartlara düzəlişlərin edilməsi halları istisna olmaqla, keçən il maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün qəbul edilmiş prinsiplərə uyğundur. Bank 1 yanvar 2017-ci il tarixindən və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilən aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ləri qəbul etmişdir:

7 sayılı "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat" adlı MUBS-a düzəlişlər: "Açıqlama təşəbbüsü"

Düzəlişlər tələb edir ki, müəssisə maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər, o cümlədən, pul vəsaitlərinin hərəkətlərindən irəli gələn və qeyri-nağd dəyişikliklər (məzənnə fərqi gəlirlər və ya zərərər kimi) haqqında açıqlamaları təqdim etsin. 31 dekabr 2017-ci il və 2016-cı il tarixlərində Bankın maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliyi olmamışdır.

12 sayılı "Mənfəət vergisi" adlı MUBS-a düzəlişlər: "Realizasiya edilməmiş zərərər üçün təxirə salınmış aktivlərin tanınması"

Düzəlişlər izah edir ki, müəssisə gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərin qaytarılması üçün çıxılmalar edə bildiyi vergiyə cəlb edilən mənfəətin mənbələrinin vergi qanunu ilə məhdudlaşdırılıb-məhdudlaşdırılmadığını nəzərdən keçirməlidir. Bundan əlavə düzəlişlər müəssisə tərəfindən gələcək vergiyə cəlb edilən mənfəətin necə müəyyən ediləcəyinə dair göstərişlər verir və hansı hallarda vergiyə cəlb edilən mənfəətə aktivlərin balans dəyərindən artıq olan bərpa məbləğinin daxil edilməsini izah edir. Düzəlişlərin tətbiqi Bankın maliyyə vəziyyətinə və nəticələrinə təsir göstərmir, çünki Bankın düzəlişlərin əhatə dairəsinə daxil olan gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqləri və ya aktivləri yoxdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları və derivativ alətləri hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Bundan əlavə, amortizasiya dəyəri ilə ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri 21 sayılı Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya onu maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri

İlkin tanıma

39 sayılı MUBS-un əhatə etdiyi maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yeni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması deməkdir.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri "ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri" kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmış olsun. Derivativ alətlər də həmçinin, təyin olunmadığı və səmərəli hecinq alətləri olmadığı halda, ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri üzrə gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə müştəridən kvotasiya edilməmiş qeyri-derivativ debitor borcunu əldə etmək və ya yaratmaq məqsədilə avans ödənişi aparılarda və debitor borcu üzərindən ticarət məqsədi olmadığı halda əks etdirilir. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmaqla amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınır. Amortizasiya hesablanmış dəyər satınalma zamanı tətbiq edilən endirimi və ya əlavə qiyməti və effektiv faiz dərəcəsi metodunun ayrılmaz hissəsi olan haqq və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır. Dəyərsizləşmədən yaranan zərərlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda "faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə xərci" kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Ticarət üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivini artıq yaxın zamanda satılmaq məqsədilə saxlanılırsa, aşağıdakı hallardan birində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- ▶ yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivini o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- ▶ digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satış üçün mövcud olan və ya ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivini Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və imkanına malikdirsə, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivini Bank onu yaxın gəyə zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər geri qaytarılmır. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar

ARMB-də AZN və xarici valyuta ilə mütləq pul qalıqları Bankın gündəlik əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi üçün istifadə edilə bilməyən və buna görə də pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın tərkibində pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kimi tanınmayan faizsiz mütləq ehtiyat qalıqlarından ibarətdir.

Derivativ maliyyə alətləri

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif derivativ maliyyə alətlərindən, o cümlədən xarici valyuta ilə forvard, svop və opsiya alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə alətləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərle əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərdə tutan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan derivativ alətlər aktivlərin tərkibində, mənfi ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən yaranan gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda, alətin xüsusiyyətindən asılı olaraq, ticarət qiymətli kağızlarından xalis gəlirlər/(zərərlər) və ya xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi əks etdirilir.

Digər maliyyə alətlərinin tərkibinə daxil olan derivativ alətlər bu hallarda ayrıca derivativ alətlər kimi tanınır və ədalətli dəyərle əks etdirilir ki, onların iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilələrin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx bağlı olmasın, əsas müqavilələrin özü isə ticarət məqsədləri üçün nəzərdə tutulmasın və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilməsin. Əsas müqavilədən ayrılmış tərkibə daxil olan derivativ alətlər ticarət portfelinin tərkibində ədalətli dəyərle uçota alınır və bu zaman ədalətli dəyərdə bütün dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əksini tapır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər, müştəri hesabları və subordinasiyalı borclar daxildir. İlk tanınmadan sonra borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərle, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə borc öhdəlikləri silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Bank öz borc öhdəliyini satın alırsa, bu, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri və ödənilmiş vəsait arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

İcarələr

Əməliyyat lizinqi – Bank icarəyə alan qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən digər əməliyyat xərclərinin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərle ölçülür. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərin ədalətli dəyərlərinə əməliyyatlara birbaşa aid edilən haqq və xərcləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilirsə (yəni Səviyyə 1 üçün giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- ▶ bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlk tanınmadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ biznesin adi gedişində;
- ▶ öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- ▶ müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlər

Kredit təşkilatlarının öhdəlikləri və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivləri analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalarsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparılaraq əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği mənfəət və ya zərərdə və ya digər ümumi gəlirdə əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, emtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın xarici valyuta ilə yenidən qiymətləndirilməsi

Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat aid olduğu kreditlərlə eyni valyutada uçota alınır. Xarici valyuta ilə ifadə edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə əvvəl tanınmış ehtiyatın yenidən qiymətləndirilməsindən gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda "Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir/(zərərlər) – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- ▶ Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır;
- ▶ Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir;
- ▶ Kreditin restrukturizasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyərsizləşirsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında istifadə etməklə diskont edilmiş yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan əvvəlki balans dəyəri arasında fərqi tanıyır. Restrukturizasiyadan sonra kredit dəyərsizləşməsə, Bank effektiv faiz dərəcəsinə yenidən hesablayır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda balansda əks etdirilmir:

- ▶ aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiya və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər, zəmanətlər və akseptlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərle "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfəət və ya zərərdə nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlirdə zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəre təsir göstərmədiyini hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Vergilər (davamı)

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları ilə bağlı Azərbaycanda ƏDV, əmlak vergisi, ödəmə mənbəyində tutulan vergi və s. kimi müxtəlif əməliyyat vergiləri tutulur. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıq

Əmlak və avadanlıq, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u>Faiz</u>
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	20%-33%
Kompüterlər	25%
Mebel və avadanlıq	25%
Nəqliyyat vasitələri	25%
Digər əmlak və avadanlıq	20%

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir. Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 3-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrləri və metodları ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar

Bank, keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə, ehtiyatları uçota alır.

Mülkiyyətə alınmış girov

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra mülkiyyətə alınır. Mülkiyyətə alınmış girov ən aşağı balans dəyəri və xalis satış dəyərində ölçülür və hesabatlarda "Digər aktivlər" daxilində göstərilir.

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Səhmdar kapitalı (davamı)

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olduğu hallar istisna olmaqla, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misa üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivini və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərində ilkin effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir.

Müəyyən müddət ərzində xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmiş haqlar

Müəyyən müddət ərzində xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmiş haqlar həmin müddət üzrə hesablanır. Bu haqlara qeyd edilmiş xidmətlərin göstərilməsi üçün komissiya gəliri daxildir: ekspert xidmətləri və müəyyən ipoteka kreditlərinin verilməsi üzrə komissiyalar. İstifadə edilməsi ehtimal edilən kreditlər üzrə kredit öhdəliyi haqları və kreditlərlə bağlı digər haqlar təxirə salınır (artan xərclərlə birlikdə) və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən haqq gəliri

Bu haqlara qeyd edilmiş xidmətlərin göstərilməsindən komissiya gəliri daxildir: pul vəsaitlərinin çıxarışları, məsləhət xidmətləri, hesablama əməliyyatları, plastik kartlarla əməliyyatlar üzrə haqlar və s. Bu haqlar və ya haqların komponentləri müəyyən fəaliyyət nəticələri ilə əlaqəlidir və müvafiq meyar yerinə yetirildikdə tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə və digər ümumi gəlirdə "Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir/(zərərlər) – Məzənnə fərqi" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi (davamı)

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirə/(zərərlərə) daxil edilir. 31 dekabr 2017-ci il və 31 dekabr 2016-cı il tarixlərinə ARMB-nin rəsmi məzənnəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
ABŞ dolları / AZN	1.7001	1.7707
Avro / AZN	2.0307	1.8644
Rusiya rublu / AZN	0.0295	0.0293

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatlarının buraxılması tarixinə qədər buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər aşağıda açıqlanır. Bank müvafiq hallarda, bu standartlar qüvvəyə mindiyi zaman onları qəbul etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2014-cü ilin iyul ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS-ni buraxmışdır. Bu versiya 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə" adlı MUBS-u əvəz edir. 9 sayılı MHBS təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hecinq uçotunu özündə ehtiva edir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Hecinq uçotu istisna olmaqla, retrospektiv tətbiq tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil.

Bank 1 yanvar 2018-ci il tarixində ümumi keçid effektini açılış bölüşdürülməmiş mənfəətdə tanımaqla yeni standartı qəbul etməyi planlaşdırır və müqayisəli məlumatı yenidən hesablamayacaq. Bank 9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin təsirinin rəqəmlə ifadəsini müəyyən etməkdədir, lakin bu təsirin heç bir məntiqəuyğun təxmini hələ ki, təqdim edilməmişdir.

(a) Təsnifləşdirmə və ölçmə

9 sayılı MHBS-yə əsasən "yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsi" (YƏMFÖ) meyarına uyğun gəlməyən bütün borc maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan aktivlər (ƏDDMZ) kimi təsnifləşdirilir. Bu meyar uyğun olaraq, "əsas kreditləşmə sazişi" nə uyğun olmayan borc alətləri, məsələn, əlaqədar konvertasiya opsiyonları və ya "reqress hüququ olmayan" kreditlər kimi alətlər ƏDDMZ ilə ölçülür. YƏMFÖ meyarına cavab verən borc maliyyə aktivləri üçün, ilkin tanınmada təsnifat bu alətlərin idarə olunduğu biznes modelinə əsasən müəyyən edilir:

- ▶ "yığılmaq üçün saxlanılan" əsasda idarə olunan alətlər amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür;
- ▶ "yığılmaq və satış üçün saxlanılan" əsasda idarə olunan alətlər digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyerdə ölçülür (DÜGƏD);
- ▶ ticarət maliyyə aktivləri daxil olmaqla digər əsaslarla idarə olunan alətlər mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə ölçülür.

Alətin DÜGƏD kimi təsnifləşdirilməsi yekun olaraq təyin edildiyi hallar istisna olmaqla, kapital maliyyə aktivləri ilkin tanınmada ƏDDMZ ilə ölçülən alət kimi təsnifləşdirilməlidir. DÜGƏD kimi təsnif edilən kapital investisiyaları üçün dividend gəliri istisna olmaqla, bütün realizasiya edilmiş və realizasiya edilməmiş gəlir və zərərlər, sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre təsnifləşdirilməyərək, digər ümumi gəlirdə tanınır.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi hazırkı 39 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə əsas etibarını dəyişməz olaraq qalır. Törəmə alətlər ƏDDMZ ilə ölçülməkdə davam edəcəkdir.

Hazırda ədalətli dəyerdə saxlanılan bütün maliyyə aktivlərini Bank ədalətli dəyərlə ölçməyə davam etməyi ehtimal edir.

Kreditlərin böyük əksəriyyəti YƏMFÖ meyarına uyğun gələcəyi gözlənilir və amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülməyə davam edəcək, lakin bəzi kreditlər MZƏD kimi təsnifləşdiriləcəkdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

(b) Dəyersizləşmə

9 sayılı MHBS Bankdan bütün amortizasiya hesablanmış dəyər və ya DÜGƏD ilə tanınan borc maliyyə aktivləri, eyni qayda da kredit təəhhüdləri və maliyyə zamanələri üzrə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyat yaratmağı tələb edir. Ehtiyat növbəti on iki ay ərzində defolt ehtimalı ilə bağlı GKZ-yə əsaslanır, lakin kredit riski əmələ gəldiyi andan etibarən əhəmiyyətli artdığı təqdirdə ehtiyat aktivin istifadə müddəti üzrə GKZ-yə əsaslanır. Maliyyə aktivini "satın alınmış və ya əmələ gəlmiş dəyersizləşmiş kredit" (SƏDK) tərifinə uyğundursa, ehtiyat istifadə müddəti üzrə GKZ-dəki dəyişikliyə əsaslanır.

Bank hər bir hesabat dövrünün sonunda maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmadığının qiymətləndirilməsi siyasətini təsis etmişdir. Bank kreditlərini Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və SƏDK üzrə qruplaşdırır. EFD-ə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün Bank GKZ-yi mümkünlük baxımından ölçülmüş üç ssenari əsasında hesablayır. Özünün GKZ modellərində Bank geniş miqyaslı proqnoz məlumatlarına, məsələn kredit riski komponentlərinin (PD, LGD və EAD) qiymətləndirmələrinə inteqrasiya olunmuş iqtisadi göstəricilərə əsaslanır. Dəyersizləşmə zərərləri və azad etmələr maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərinə düzəliş kimi uçota alınan modifikasiya zərərlərindən ayrı olaraq uçota alınır və açıqlanır.

Bank hesab edir ki, ilkin tanınmadan sonra kredit reytingi əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdikdə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bank həmçinin aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir, məsələn müştərinin / obyektin müşahidə siyahısına daxil edilməsi və ya hesabın saxlanması. Kredit reytinginin dəyişməsindən asılı olmayaraq müqavilə ödənişləri 30 gündən artıqdırsa, kredit riski ilkin tanıma anından etibarən əhəmiyyətli artmış hesab olunur.

Borcalan seqmentdən asılı olaraq müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Bank maliyyə alətinin defolt olduğunu bu görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ün (dəyersizləşmiş kredit) əmələ gəldiyini hesab edir. Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasını keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Bank ödənişin ehtimal edilmədiyini göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir.

Bank GKZ-ni SƏDK aktivləri, kreditin dəyersizləşməsi amilləri olan əhəmiyyətli aktivlər və kredit riskinin əhəmiyyətli artması amilləri olan müəyyən aktivlər üçün fərdi əsasla hesablayır. Bank bütün digər siniflərdən olan aktivləri homogen borcalanlar qruplarına bölərək GKZ-ni məcmu şəkildə hesablayır.

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

2014-cü ilin may ayında buraxılmış və 2016-cı ilin aprel ayında düzəlişlər edilmiş 15 sayılı MHBS, MHBS-nin gəlirlərinin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2018-ci il tarixində və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Bank yeni standartı düzəlişlər edilmiş retrospektiv metod işlədərək, 1 yanvar 2018-ci il tarixində ilkin bölüşdürülməmiş mənfəətə məcmu keçidin təsirini tanımaqla qəbul etməyi planlaşdırır.

15 sayılı MHBS müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirləri uçota almaq üçün 5 mərhələli model tətbiq edir. 15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır. Lakin maliyyə alətlərinin və lizinqlərin tərkib hissəsi olan faiz və komissiya gəliri 15 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən kənara çıxır və tətbiq edilən digər standartlarla tənzimlənəcək (9 sayılı MHBS və 16 sayılı MHBS "Lizinqlər"). Nəticədə Bankın gəlirinin əksəriyyəti bu standartın qəbulunun təsirinə məruz qalmayacaq.

Bank hazırda 15 sayılı MHBS-nin ilkin tətbiqindən əhəmiyyətli təsir gözləmir.

16 sayılı MHBS "İcarələr"

16 sayılı MHBS 2016-cı ilin yanvar ayında buraxılmış və 17 sayılı MUBS "İcarələr", BMHŞK 4 "Müqavilədə İcarə Əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi" Şərhi, Standartların Şərhi Komitəsinin ("SŞK") 15 sayılı "Əməliyyat icarələri-həvəsləndirmələr" Standartı və SŞK "İcarənin hüquqi forması da daxil olmaqla əməliyyatın mahiyyətinin qiymətləndirilməsi" 27 sayılı Standartını əvəz edir. 16 sayılı MHBS icarələrin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və icarəyə götürənlərdən bütün icarələri 17 sayılı MUBS əsasında maliyyə icarələrinin uçotu ilə eyni qaydada yeganə balans hesabatı modeli əsasında uçota alınmasını tələb edir. Standarta icarəyə götürənlər üçün iki tanıma istisnası daxildir – "azdəyərlili" aktivlərin icarəsi və qısamüddətli lizinqlər (icarə müddəti 12 aydan çox olmayan icarələr). İcarə başladığı tarixdə icarəyə götürən icarə ödənişlərinin aparılması öhdəliyini (yəni icarə öhdəliyini) və icarə müddəti ərzində müvafiq aktivin istifadə etmək hüququndan ibarət olan aktivini (yəni istifadə hüququ aktivini) tanıyır. İcarəyə götürənlər icarə öhdəliyi üzrə faiz xərcini və istifadə hüququ aktivini üzrə köhnəlmə xərcini ayrıca tanımalıdırlar.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

Bundan əlavə icarəyə götürənlər müəyyən hadisələr baş verəndə (məsələn, icarə müddəti dəyişəndə, bu ödənişləri müəyyən etmək üçün istifadə edilən əmsal və dərəcələrdə dəyişikliklər olduğuna görə gələcək icarə ödənişləri dəyişəndə) icarə öhdəliyini yenidən hesablamalıdır. İcarəyə götürən ümumiyyətlə icarə öhdəliyinin yenidən hesablanması istifadə hüququ aktivinə düzəliş kimi tanınmalıdır.

16 sayılı MHBS əsasında icarəyə verənin uçotu hazırda 17 sayılı MUBS-a uyğun uçot qaydasından əhəmiyyətli fərqlənir. İcarəyə verənlər bütün icarələri 17 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan həmin təsnifata uyğun olaraq təsnif etməyə və iki icarə növünü: əməliyyat və maliyyə icarələrini ayırmağa davam edəcək.

16 sayılı MHBS həmçinin icarəyə götürənlərdən və icarəyə verənlərdən 17 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə məlumatların daha geniş açıqlanmasını tələb edir.

16 sayılı MHBS 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiq etməyə yalnız müəssisə 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdikdən sonra yol verilir. İcarəyə götürən standartı ya tam retrospektiv, ya da düzəlişlər edilmiş retrospektiv qaydada tətbiq edə bilər. Standartın keçid müddəaları müəyyən azad etmələrə yol verir. 2018-ci ildə Bank 16 sayılı MHBS-nin maliyyə hesabatlarına potensial təsirini qiymətləndirməyə davam edəcək.

2014-2016-cı illərdə (2016-cı ilin dekabr ayında buraxılan) MHBS-yə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakılar daxildir:

22 sayılı MHBŞK şərh "Valyuta əməliyyatları və avans ödənişləri"

Bu Şərh izah edir ki, avans məbləğinə aid olan əlaqəli aktivin, xərcin və ya gəlirin (və ya bunların bir hissəsinin) ilkin tanınmasında istifadə ediləcək spot valyuta məzənnəsinin müəyyənləşdirilməsində əməliyyat tarixi olaraq müəssisə tərəfindən avans ödənişindən irəli gələn qeyri-monetar aktiv və ya qeyri-monetar öhdəlik ilkin olaraq tanındığı tarix hesab edilir. Bu şərh 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Bankın cari təcrübəsinin Şərhə uyğun olmasını nəzərə alaraq, Bank maliyyə hesabatlarına hər hansı təsirin göstəriləcəyini gözləmir.

23 sayılı MHBŞK şərh "Mənfəət vergisinin uçotu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik"

Bu Şərh, mənfəət vergisinin uçotu 12 sayılı MUBS-un tətbiq edilməsinə təsir göstərən qeyri-müəyyənliklərlə bağlı olduğu hallarda verginin uçot qaydasını müəyyən edir, 12 sayılı MUBS-un əhatə dairəsindən kənar olan vergilərə və ya tutumlara tətbiq edilmir və qeyri-müəyyən vergi uçotu ilə bağlı faiz və cərimələrə aid tələbləri özündə əks etdirmir.

Müəssisə, hər bir qeyri-müəyyən vergi rejimini ayrı-ayrılıqda və ya bir və ya daha çox digər qeyri-müəyyən vergi rejimi ilə birlikdə nəzərdən keçirilməli olub-olmadığını müəyyənləşdirməlidir. Qeyri-müəyyənliyin həlli yollarından qabaqcadan daha çox xəbər verən yanaşma tətbiq edilməlidir. Şərh həmçinin, vergi orqanlarının vergi rejimlərinin araşdırılması ilə əlaqədar müəssisələrin fərziyyələrinə, eləcə də onların fakt və şəraitlərdəki dəyişiklikləri necə qiymətləndirməsinə toxunur.

Bu şərh 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir, lakin müəyyən keçid azad etmələri mümkündür. Bank bu şərh qüvvəyə mindiyi tarixdən tətbiq edəcək. Bank mürəkkəb vergi mühitində fəaliyyət göstərdiyi üçün Şərhlin tətbiqi maliyyə hesabatlarına və tələb olunan açıqlamalara təsir göstərə bilər. Bundan əlavə, Banka Şərh vaxtında tətbiq etmək üçün zəruri olan məlumatları əldə etmək məqsədilə proses və prosedurları müəyyənləşdirməlidir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlik tərəfindən mühakimə, qiymətləndirmə və fərziyyələrin işlədilməsini tələb edir, bu isə mühasibat uçotu prinsiplərinin tətbiqinə və hesabatda daxil edilən gəlirlərin, xərclərin, aktivlərin və öhdəliklərin məbləğlərinə öz təsirini göstərir. Faktiki nəticələr bu qiymətləndirmələrdən fərqlənə bilər.

Qiymətləndirmələr və fərziyyələr daim nəzərdən keçirilir. Mühəsibat uçotu ehtimallarına düzəlişlər həmin ehtimallar yenidən baxıldığı dövrdə və aidliyi gələcək dövrlərdə tanınır. Bu məlumatın açıqlanması izahedici mühüm mühasibat uçotu prinsiplərini (Qeyd 3) və maliyyə riskinin idarə edilməsini (Qeyd 21) tamamlayır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları (davamı)

İstifadə edilən ən vacib mühakimə və ehtimallar aşağıda təsvir olunur:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün giriş məlumatları mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Bank borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmadığı hallarda dəyərsizləşmə zərərliyinin qiymətləndirilməsində təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfi dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupu üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərliyin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmış kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın məbləği 215,045 AZN (2016-cı il: 193,571 AZN) olmuşdur. Daha ətraflı məlumat 8-ci Qeyddə təqdim edilir.

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə, girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrdən və müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf-müqabilin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması

Adi fəaliyyətində Bank əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidliyyəti olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvafiq vergi ödənişinin realizasiya olunması mümkün olan dərəcədə qeydə alınır. Gələcək vergi tutulan mənfəət və gələcəkdə mümkün olan vergi faydasının məbləği rəhbərliyin hazırladığı orta müddətli biznes plana və bundan sonra ekstrapolyasiya vasitəsilə əldə edilmiş nəticələrə əsaslanır. Biznes plan Rəhbərliyin mövcud şəraitdə məntiqi hesab olunan gözləntilərinə əsaslanır.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Kassada olan pul vəsaitləri	6,171	8,790
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	4,708	6,237
Digər banklarda cari hesablar	25,616	11,809
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	36,495	26,836

Digər banklarda cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 254 AZN (2016-cı il: 465 AZN) və 25,362 AZN (2016-cı il: 11,344 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
ARMB-də blok edilmiş cari hesab	38,780	40,390
Banklara verilmiş kreditlər	1,840	9,752
	40,620	50,142
Çıxılın: dəyersizləşmə üçün ehtiyat	(1,840)	(9,752)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	38,780	40,390

31 dekabr 2017-ci il tarixinə ARMB-də 38,780 AZN (2016-cı il: 40,390 AZN) məbləğində blok edilmiş cari hesab ARMB qarşısında borc öhdəlikləri üzrə blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir (Qeyd 13).

Banklara verilmiş kreditlərə orta effektiv faiz dərəcəsi illik 10% olmaqla (2016-cı il: illik 8.5%) bir (2016-cı il: iki) rezident bankda yerləşdirilmiş 1,840 AZN (2016-cı il: 9,752 AZN) məbləğində banklararası kreditlər daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə dəyersizləşmə xərci üçün ehtiyatda hərəkət aşağıda göstərilir:

	2017	2016
1 yanvar	(9,752)	(1,687)
Məzənnə fərqi dəyişikliklərin təsiri	396	(505)
Xərc	-	(7,560)
Bərpa	7,516	-
31 dekabr	(1,840)	(9,752)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə dəyersizləşmə üçün ehtiyat bir yerli banka verilmiş kredit üzrə 100% dəyersizləşmə ehtiyatından ibarətdir (2016-cı il: iki yerli bank).

7. Derivativ maliyyə alətləri

Aşağıdakı cədvəldə öhdəlik kimi göstərilmiş (2016-cı il: aktiv) derivativ maliyyə alətinin şərti dəyəri ilə birlikdə ədalətli dəyəri təqdim edilir:

	31 dekabr 2017-ci il			31 dekabr 2016-cı il		
	Şerti məbləğ	Ədalətli dəyərlər		Şerti məbləğ	Ədalətli dəyərlər	
		Aktiv	Öhdəlik		Aktiv	Öhdəlik
Valyuta müqavilələri						
Svop – xarici	137,634	-	(155)	136,180	535	-
Cəmi derivativ (öhdəliklər)/ akitvlər		-	(155)		535	-

Svoplar iki tərəf arasında müəyyən edilmiş şərti məbləğlər əsasında faiz dərəcəsinin, məzənnənin və ya fond əmsalının dəyişməsinə bərabər məbləğlərin mübadiləsi və (kredit defoltu svopu ilə əlaqədar) müəyyən hadisələr baş verdiyi halda kreditlər üzrə ödənişlərin aparılması haqqında müqavilə razılaşmalarıdır.

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	165,398	193,661
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	71,428	88,476
Avtokreditlər	42,074	59,632
Korporativ kreditlər	33,256	47,139
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	312,156	388,908
Çıxılın: dəyersizləşmə üçün ehtiyat	(215,045)	(193,571)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	97,111	195,337

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat**

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatda hərəkət kredit sinifləri üzrə aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017				
	<i>Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Avtokreditlər</i>	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2017-ci il	81,829	56,289	39,018	16,435	193,571
İl üzrə xərc/(bərpa)	34,033	584	(5,152)	5,235	34,700
Silinmələr	(2,501)	(974)	(1,208)	(1,397)	(6,080)
Məzənnədə dəyişikliklərin təsiri	(2,752)	(1,982)	(1,601)	(811)	(7,146)
31 dekabr 2017-ci il	110,609	53,917	31,057	19,462	215,045
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	108,046	608	-	19,364	128,018
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	2,563	53,309	31,057	98	87,027
	110,609	53,917	31,057	19,462	215,045
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxılmazdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	148,916	614	-	30,080	179,610
	2016				
	<i>Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Avtokreditlər</i>	<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2016-cı il	14,093	19,636	16,787	12,506	63,022
İl üzrə xərc	61,566	30,339	17,427	2,558	111,890
Məzənnədə dəyişikliklərin təsiri	6,170	6,314	4,804	1,371	18,659
31 dekabr 2016-cı il	81,829	56,289	39,018	16,435	193,571
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	78,486	634	-	15,618	94,738
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	3,343	55,655	39,018	817	98,833
	81,829	56,289	39,018	16,435	193,571
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxılmazdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	137,095	634	-	31,905	169,634

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatları tanınmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 3,007 AZN (2016-cı il: 9,786 AZN) təşkil etmişdir. ARMB-nin tələblərinə uyğun olaraq kreditlər İdarə Heyətinin təsdiqi ilə və müəyyən hallarda müvafiq məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Girovlar və kreditlərin gücləndirilməsi üçün digər vasitələr

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Müəssisələrə verilmiş kreditlərin verilməsi üçün daşınmaz əmlak və ticarət debitor borcları, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- ▶ Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər üçün pul vəsaitləri, müştərilərə kreditlə satılmış malları üzrə girov hüququ, üçüncü tərəflərin zəmanətləri və yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- ▶ Avtokreditlər üçün pul vəsaitləri, nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar və üçüncü tərəflərin zəmanətləri.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Girovlar və kreditlərin gücləndirilməsi üçün digər vasitələr (davamı)**

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmalara uyğun olaraq əlavə girov tələb edir, eləcə də kreditin dəyersizləşməsi üçün ehtiyatın adekvatlığını nəzərdən keçirərək əldə edilmiş girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın kreditlərin konsentrasiyası on (2016-cı il: on) ən iri üçüncü tərəf borcalanlara verilmiş 58,279 AZN məbləğində (ümumi kredit portfelinin 19%-i) olmuşdur (2016-cı il: 65,780 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 17%-i). Bu kreditlər üzrə 45,872 AZN (2016-cı il: 33,002 AZN) məbləğində ehtiyat tanınmışdır.

Kreditlər əsas etibarilə Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə verilmişdir:

	2017	2016
Fiziki şəxslər	113,525	148,117
Ticarət müəssisələri	79,122	101,230
Xidmətlər	37,297	44,795
Nəqliyyat	29,615	31,170
İstehsal	27,520	35,890
Tikinti	18,601	21,791
Kənd təsərrüfatı və yeyinti sənayesi	2,996	3,090
Kredit təşkilatları	2,194	1,290
Enerji	1,064	1,138
Digər	222	397
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	312,156	388,908

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>İcarə mülkiyyəti</i>	<i>Kompüter avadanlıqları</i>	<i>Mebel və avadanlıqlar</i>	<i>Motorlu nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Digər əmlak və avadanlıqlar</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər						
31 dekabr 2015-ci il	2,836	3,214	1,872	462	232	8,616
Əlavələr	85	448	15	-	13	561
Xaricəlmələr	(258)	(111)	(178)	(100)	(45)	(692)
Silinmələr	(401)	(57)	(7)	-	(9)	(474)
31 dekabr 2016-cı il	2,262	3,494	1,702	362	191	8,011
Əlavələr	-	2	5	-	2	9
Xaricəlmələr	(73)	(35)	(42)	-	(5)	(155)
Silinmələr	(552)	(290)	(194)	-	(20)	(1,056)
31 dekabr 2017-ci il	1,637	3,171	1,471	362	168	6,809
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2015-ci il	(1,518)	(1,593)	(1,038)	(356)	(111)	(4,616)
Xaricəlmələr	258	84	112	100	27	581
Silinmələr	303	34	4	-	4	345
Köhnəlmə xərci	(705)	(662)	(283)	(34)	(38)	(1,722)
31 dekabr 2016-cı il	(1,662)	(2,137)	(1,205)	(290)	(118)	(5,412)
Xaricəlmələr	73	35	42	-	5	155
Silinmələr	414	186	132	-	14	746
Köhnəlmə xərci	(350)	(560)	(215)	(33)	(26)	(1,184)
31 dekabr 2017-ci il	(1,525)	(2,476)	(1,246)	(323)	(125)	(5,695)
Xalis balans dəyəri						
31 dekabr 2015-ci il	1,318	1,621	834	106	121	4,000
31 dekabr 2016-cı il	600	1,357	497	72	73	2,599
31 dekabr 2017-ci il	112	695	225	39	43	1,114

31 dekabr 2017-ci ildə, 1,231 AZN (2016-cı il: 2,324 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıq tam köhnəlmişdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Qeyri-maddi aktivlər

	<i>Lisensiyalar</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	744	937	1,681
Əlavələr	391	654	1,045
Xaricəmələr və silinmələr	-	-	-
31 dekabr 2016-cı il	1,135	1,591	2,726
Əlavələr	400	-	400
Xaricəmələr və silinmələr	-	-	-
31 dekabr 2017-ci il	1,535	1,591	3,126
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2015-ci il	(274)	(363)	(637)
Xaricəmələr və silinmələr	-	-	-
Amortizasiya xərci	(233)	(115)	(348)
31 dekabr 2016-cı il	(507)	(478)	(985)
Xaricəmələr və silinmələr	-	-	-
Amortizasiya xərci	(299)	(155)	(454)
31 dekabr 2017-ci il	(806)	(633)	(1,439)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	470	574	1,044
31 dekabr 2016-cı il	628	1,113	1,741
31 dekabr 2017-ci il	729	958	1,687

31 dekabr 2017-ci ildə, 373 AZN (2016-cı il: 179 AZN) məbləğində qeyri-maddi aktivlər tam amortizasiya olunmuşdur.

11. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Cari vergi xərci	(3,361)	(822)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi faydası	-	-
Mənfəət vergisi xərci	(3,361)	(822)

Azərbaycandakı hüquqi şəxslər ayrıca mənfəət vergisi bəyannamələrini təqdim etməlidirlər. 2017-ci və 2016-cı illərdə müəssisələr (o cümlədən banklar) üzrə standart mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur.

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi ilə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2017	2016
Vergidən əvvəlki zərər	(48,080)	(140,185)
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi faydası	9,616	28,037
Daimi fərqlərin vergiyə təsiri	(1,818)	(586)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(11,135)	(28,265)
Digər	(24)	(8)
	(3,361)	(822)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Vergilər (davamı)

31 dekabrda təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>		<i>Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>		
	2015	2016	2016	2017	2017
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri					
Digər öhdəliklər	139	3	142	(75)	67
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	5,651	(5,651)	-	-	-
Qeyri-maddi aktivlər	71	(2)	69	(64)	5
Əmlak və avadanlıqlar	-	-	-	99	99
Digər aktivlər	-	19	19	(17)	2
Derivativ maliyyə öhdəliyi	-	-	-	31	31
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	1,528	1,528	(1,528)	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,008	32,304	33,312	12,569	45,881
Təxirə salınmış vergi aktivləri	6,869	28,201	35,070	11,015	46,085
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	-
Əmlak və avadanlıqlar	(63)	50	(13)	13	-
Qeyri-maddi aktivlər	-	-	-	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	(49)	49	-	-	-
Derivativ maliyyə aktivləri	-	(107)	(107)	107	-
Digər aktivlər	(72)	72	-	-	-
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(184)	64	(120)	120	-
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(6,685)	(28,265)	(34,950)	(11,135)	(46,085)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri)	-	-	-	-	-

12. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Ödənilməkdə olan məbləğlər	307	1,236
Digər alınacaq məbləğlər	33	114
Cəmi digər maliyyə aktivləri	340	1,350
Əmlakın, avadanlığın və qeyri-maddi aktivlərin alınması üçün avans ödənişi	161	24
Digər avans ödənişləri	485	261
Mülkiyyətə alınmış girov	1,621	1,900
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	146	86
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	2,413	2,271
Digər aktivlər	2,753	3,621

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Peşəkar xidmətlər üçün ödəniləcək məbləğlər	144	207
Digər maliyyə öhdəlikləri	365	295
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	509	502
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	274	522
Mənfəət vergisi istisna olmaqla ödəniləcək vergilər	116	179
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	123	80
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	513	781
Digər öhdəliklər	1,022	1,283

13. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Blok edilmiş qısamüddətli depozitlər	138,663	-
Banklardan və ARMB-dən alınmış qısamüddətli kreditlər	95,758	129,491
Banklardan və ARMB-dən alınmış uzunmüddətli kreditlər	40,589	55,584
Azərbaycan İpoteka Fondu qarşısında öhdəliklər	2,852	95
Loro hesablar	478	126
Blok edilmiş uzunmüddətli depozit	-	137,719
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	278,340	323,015

Cari hesablara Ana şirkətdə 118 AZN (2016-cı il: 105 AZN) məbləğində qalıq daxildir.

31 dekabr 2017-ci ildə Bankın Ana şirkətdən alınmış, cəmi əsas məbləği 95,758 AZN (2016-cı il: 109,219 AZN) olan qısamüddətli borc öhdəliyi olmuş və ARMB qarşısında isə qısamüddətli borc öhdəliyi olmamışdır (2016-cı il: 20,000 AZN). Borclar ABŞ dolları və Böyük Britaniya Funtı (2016-cı il: ABŞ dolları, Rusiya rublu və AZN) ilə ifadə edilir, orta illik faiz dərəcəsi, müvafiq olaraq, 5.5% (2016-cı il: 5.3% və 3.3%) təşkil edir.

31 dekabr 2017-ci ildə Bankın Ana şirkətdən və ARMB-dən alınmış, cəmi əsas məbləği, müvafiq olaraq, 10,589 AZN (2016-cı il: 45,148 AZN) və 30,000 AZN (2016-cı il: 10,000 AZN) olan uzunmüddətli borc öhdəlikləri olmuşdur. Borclar ABŞ dolları və AZN (2016-cı il: ABŞ dolları, Rusiya rublu və AZN) ilə ifadə edilir, orta illik faiz dərəcəsi, müvafiq olaraq, 6.4% və 3.3% (2016-cı il: 5.92%, 12.49% və 3.5%) təşkil edir. Borcların müddəti 2019-2021-ci illərdə başa çatır.

31 dekabr 2017-ci ildə blok edilmiş qısamüddətli depozitlər (2016-cı il: blok edilmiş uzunmüddətli depozitlər) cəmi 138,663 AZN (2016-cı il: 137,719 AZN) məbləğində müddəti 2018-ci ildə başa çatan və illik faiz dərəcəsi 13% olan bir əlaqəli tərəfdən və Ana bankdan alınmış zəmanət depozitlərindən ibarətdir (Qeyd 2).

31 dekabr 2017-ci ildə Bank Azərbaycan İpoteka Fondundan 2,852 AZN (2016-cı il: 95 AZN) məbləğində müddəti 2047-ci ilin noyabr ayında başa çatan (2016-cı il: 2041-ci ilin noyabr ayında) və illik faiz dərəcəsi 4% (2016-cı il: 4%) olan kreditlər almışdır.

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	2017	2016
Cari hesablar	18,015	7,623
Müddətli depozitlər	35,292	44,250
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	53,307	51,873

31 dekabr 2017-ci il tarixində 19,290 AZN məbləğində və ya 36% (2016-cı il: 23,054 AZN və ya 44%) müştəri hesabları on (2016-cı il: on) ən iri müştəriyə məxsus olmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixində fiziki şəxs müştərilərin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 9.4% (2016-cı il: illik 8.1%), 31 dekabr 2017-ci ildə müəssisələrin müddətli depozitləri üzrə orta illik faiz dərəcəsi 11.1% (2016-cı il: illik 4.8%) olmuşdur.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərin iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2017	2016
Fiziki şəxslər	33,393	39,920
Ticarət	8,138	1,438
Sığorta	6,193	8,520
Xidmət	3,031	396
Nəqliyyat	1,771	849
İctimai təşkilatlar	315	383
İstehsal	156	189
Digər	310	178
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	53,307	51,873

15. Subordinasiyalı borclar

31 dekabr 2017-ci ildə Bankın əsas məbləği 22,325 AZN və hesablanmış faiz məbləği 242 AZN (2016-cı il: 22,623 AZN və 240 AZN) olan, orta illik faiz dərəcəsi ABŞ dolları üzrə 9.09%, Rusiya rublu üzrə 15.08% (2016-cı il: müvafiq olaraq, illik 9.09% və 15.08%) olan və müddəti 2019-2022-ci ildə (2016-cı il: 2019-2022-ci ildə) başa çatan altı (2016-cı il: altı) subordinasiyalı borcu olmuşdur.

Borclar üzrə faiz hər rüb ödənilməli, əsas məbləğin qaytarılması isə ödəniş tarixlərində həyata keçirilməlidir. Müflislik və ya ləğv etmə halında Bank tərəfindən bu borcun qaytarılması Bankın bütün digər kreditorlar üzrə ödənişlərinə subordinasiya edilir.

16. Kapital

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə, hər bir səhmin nominal dəyəri 0.2 AZN olmaqla, elan edilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş adi səhmlərin sayı, müvafiq olaraq, 254,075,000 olmuşdur.

Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bankın səhmdarları növbəti hüquqlara malik olmalıdır: Bankın idarə edilməsində iştirak etmək, idarə heyətinə və icraçı orqanlarına üzv seçmək və seçilmək, Bankın fəaliyyətinə aid olan məlumat toplamaq, ildə bir dəfə illik hesabatlarla və hesablara tanış olmaq, Səhmdarların Ümumi İclasının keçirilməsini tələb etmək, Bankın Səhmdarlarının Ümumi İclasının gündəliyinə düzəlişlərin edilməsini tələb etmək, Bankın fəaliyyəti üzrə auditin keçirilməsini tələb etmək və Bankın fəaliyyəti başa çatdığı təqdirdə, kreditorlarla hesablaşmalar aparıldıqdan və hesablanmış, lakin ödənilməmiş dividendlər ödənildikdən sonra qalmış Bank aktivlərinin bölüşdürülməsi nəticəsində pay almaq.

17. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahatlardan, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətindən və AZN-in sabitliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində ABŞ dollarına qarşı devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmək imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyərinin artması, inflyasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur.

Bu çətinliklərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti islahatları sürətləndirmək və maliyyə sistemində dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ni təsdiqləmişdir. Yol xəritəsi 2016-2020-ci illərdə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ilə qədər uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci ildən sonrakı dövrə nəzəri əhatə edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Bundan əlavə, 2017-ci ildə hökumət sət pul siyasətini davam etdirmiş, eləcə də Azərbaycan manatının stabiləşdirilməsinə xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır. Bu siyasətin 2018-ci ildə makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədi ilə davam etdirilməsi gözlənilir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhini ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sət mövqə tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2017-ci ildə tamamlanmış və 2015-ci ildən 2017-ci ilədək olan dövrü əhatə etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhini münasibdir və Bankın vergi mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

31 dekabr tarixinə Bankın təəhhüdləri və şərti öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2017	2016
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Zəmanətlər	265	-
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	2,617	9,038
	2,882	9,038
Əsaslı məsrəflərlə bağlı təəhhüdlər	77	40
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (girov çıxılmamışdan əvvəl)	2,959	9,078
Çıxılın – ehtiyatlar	(109)	(71)
Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər	2,850	9,007

18. Xalis faiz zərəri

Xalis faiz zərəri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəliri	13,629	42,971
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər üzrə faiz gəliri	292	196
Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	13,921	43,167
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər üzrə faiz xərci	(26,508)	(22,845)
Müştəri hesabları üzrə faiz xərci	(3,130)	(5,525)
Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri üzrə faiz xərci	(29,638)	(28,370)
Xalis faiz (zərəri)/gəliri	(15,717)	14,797

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Haqq və komissiya gəliri və xərci

Haqq və komissiya gəliri və xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Plastik kart əməliyyatları	408	428
Hesablaşma əməliyyatları	571	397
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	340	271
Sənədli əməliyyatlar	5	45
Məsləhət xidməti və ekspert əməliyyatları	5	9
Digər	196	366
Haqq və komissiya gəliri	1,525	1,516
Plastik kart əməliyyatları	(416)	(406)
Hesablaşma əməliyyatları	(146)	(92)
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	(1)	(14)
Sənədli əməliyyatlar	-	(7)
Digər	(55)	(62)
Haqq və komissiya xərci	(618)	(581)
Xalis haqq və komissiya gəliri	907	935

20. Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Əmək haqqı və mükafatlar	7,797	9,318
Sosial sığorta xərcləri	1,704	2,038
İşçilərlə bağlı digər xərclər	184	188
İşçilər üzrə xərclər	9,685	11,544
Köhnəlmə və amortizasiya	1,638	2,070
Hüquq və məsləhət xərcləri	1,296	721
İcarə	1,111	1,766
Digər dəyərsizləşmə	643	530
Proqram təminatına çəkilən xərclər	529	530
Rabitə	294	409
Əmlak və avadanlıqla bağlı təmir və texniki xidmət xərcləri	192	218
Təhlükəsizlik xərcləri	172	359
Nümayəndəlik xərcləri	138	154
Əməliyyat vergiləri	136	130
Biznes səfərləri ilə əlaqədar xərclər	118	153
Kommunal xərclər	89	95
Marketinq və reklam	85	87
Ofis təchizatı	75	150
Digər xərclər	801	536
Digər əməliyyat xərcləri	7,317	7,908
Cəmi əməliyyat xərcləri	17,002	19,452

21. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski və əməliyyat risklərinə məruz qalır.

Risk üzrə müstəqil nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqanlar mövcuddur.

Direktorlar Şurası

Direktorlar Şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, risklərin idarə olunması bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, siyasəti və limitlərinə riayətin monitorinq edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Risklərə nəzarət

Risklərə Nəzarət Bölməsi bütün Bankda risk prinsipləri, qaydaları və limitlərinə əməl edilməsinə nəzarət edir. Hər bir təsərrüfat bölməsində risklərin müstəqil nəzarət edilməsinə, o cümlədən müəyyən edilmiş limitlərlə müqayisədə risk həcminin monitorinqinə və yeni məhsullar və strukturlaşdırılmış əməliyyatlarla bağlı risklərin qiymətləndirilməsinə görə məsuliyyətli olan müstəqil bölmə vardır. Bu bölmə risklərin ölçülməsi və hesabatların hazırlanması sistemlərində risklərin tutulmasını da təmin edir.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Müntəzəm qaydada sənaye və müştəri riskləri üzrə hesabatlar hazırlanır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risklərin azaldılması

Bank ümumi risk idarəçiliyinin bir hissəsi kimi, faiz dərəcələrində, xarici valyutada, kapital risklərində, kredit risklərində və proqnozlaşdırılmış əməliyyatlar ilə bağlı risklərdə dəyişiklikləri idarə etmək üçün derivativləri və digər alətləri verir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdaşı analogi fəaliyyət növləri ilə məşğul olanda və ya onların fəaliyyəti eyni coğrafi bölgədə həyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdaşları oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nəticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını əks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfəllərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu sistem hər bir biznes tərəfdaşına müntəzəm olaraq yenidən baxılmalı olan risk reytingini təyin edir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər, o cümlədən derivativ alətlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə əks etdirilir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeyd alınanda balans dəyəri dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girov və digər risk azaldan mexanizmlərin təsiri 7-ci Qeyddə göstərilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti*

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

2017	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitlərini çıxmaqla)	5	29,850	474	-	-	-	30,324
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar		470	-	-	-	-	470
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	38,780	-	-	-	1,840	40,620
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	-	3,352	7,244	5,886	148,916	165,398
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		-	6,758	4,866	59,190	614	71,428
İstehlak kreditləri		-	1,060	2,579	38,435	-	42,074
Avtokreditlər		-	105	-	3,071	30,080	33,256
Korporativ kreditlər		-	340	-	-	-	340
Digər maliyyə aktivləri	12	-	340	-	-	-	340
Cəmi ümumi qalıqlar		69,100	12,089	14,689	106,582	181,450	383,910

2016	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitlərini çıxmaqla)	5	17,290	756	-	-	-	18,046
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar		560	-	-	-	-	560
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	40,390	-	-	-	9,752	50,142
Derivativ maliyyə aktivi	7	-	535	-	-	-	535
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	-	13,151	27,288	16,127	137,095	193,661
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər		-	-	24,328	63,514	634	88,476
İstehlak kreditləri		-	-	13,325	46,307	-	59,632
Avtokreditlər		-	5,080	8,861	1,293	31,905	47,139
Korporativ kreditlər		-	1,350	-	-	-	1,350
Digər maliyyə aktivləri	12	-	1,350	-	-	-	1,350
Cəmi ümumi qalıqlar		58,240	20,872	73,802	127,241	179,386	459,541

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bank kreditlə bağlı aktivlərini aşağıdakı kimi təsnif edir:

Yüksək reyting – bura maliyyə vəziyyəti və ya ölkə riski əla qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reyting – bura maliyyə vəziyyəti stabil qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, əsas və faiz borclarında 30 gündən artıq olmayan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reyting – bura maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş – bura maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan biznes tərəfdaşları aid edilir. Bunlara həmçinin ümumi şəkildə vaxtı keçmiş qiymətləndirilən kreditlər də daxildir. Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlərinin təhlili aşağıda təqdim edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş – bura maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən, dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan biznes tərəfdaşları aid edilir.

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlərə görə təhlili aşağıda təqdim edilir. Vaxtı keçmiş kreditlərin əksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

Müştərilərə verilmiş kreditlər:

	2017				Cəmi
	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	
Avtokreditlər	656	321	220	37,238	38,435
Korporativ kreditlər	1,626	–	–	1,445	3,071
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	1,111	96	–	4,679	5,886
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	702	355	185	57,948	59,190
Cəmi	4,095	772	405	101,310	106,582

	2016				Cəmi
	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	
Avtokreditlər	–	1,598	1,125	43,584	46,307
Korporativ kreditlər	1,178	–	–	115	1,293
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	503	2,500	1,250	11,874	16,127
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	–	1,947	1,599	59,968	63,514
Cəmi	1,681	6,045	3,974	115,541	127,241

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə bunlar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilib-gecikdirilməməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar*

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Ümumi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin çəkilməsi ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərinə tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivlər kreditlərlə eyni şəkildə qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi konsentrasiya belədir:

	2017				2016			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər qeyri – İƏİT dövlətləri	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər qeyri – İƏİT dövlətləri	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	11,133	19,648	5,714	36,495	15,492	1,101	10,243	26,836
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	470	-	-	470	560	-	-	560
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	38,780	-	-	38,780	40,390	-	-	40,390
Müştərilərə verilmiş kreditlər	97,111	-	-	97,111	195,337	-	-	195,337
Derivativ maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	-	535	535
Digər maliyyə aktivləri	340	-	-	340	1,350	-	-	1,350
	147,834	19,648	5,714	173,196	253,129	1,101	10,778	265,008
Öhdəliklər								
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	(32,857)	-	(245,483)	(278,340)	(30,115)	-	(292,900)	(323,015)
Müştəri hesabları	(53,307)	-	-	(53,307)	(51,873)	-	-	(51,873)
Subordinasiyalı borlar	-	-	(22,567)	(22,567)	-	-	(22,863)	(22,863)
Derivativ maliyyə öhdəliyi	-	-	(155)	(155)	-	-	-	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	(236)	-	(273)	(509)	(502)	-	-	(502)
	(86,400)	-	(268,478)	(354,878)	(82,490)	-	(315,763)	(398,253)
Xalis aktivlər/ (öhdəliklər)	61,434	19,648	(262,764)	(181,682)	170,639	1,101	(304,985)	(133,245)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı növbə-növ aktivlər portfelinə sahibdir. Həmçinin Bankın likvidlik ehtiyaclarını ödəmək üçün qiymətləndirə bildiyi xüsusi kredit xətləri vardır. Bundan əlavə, Bank ARMB-da pul depoziti (məcburi ehtiyat) yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nın təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalının 30% səviyyəsində saxlanmasını tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017	2016
Ani likvidlik əmsalı	36.18%	32.19%

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəllərdə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabrda maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2017-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	88,127	168,127	48,534	6,185	310,973
Müştəri hesabları	19,592	5,122	29,548	-	54,262
Digər maliyyə öhdəlikləri	509	-	-	-	509
Subordinasiyalı borclar	967	2,216	30,020	-	33,203
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	109,195	175,465	108,102	6,185	398,947
31 dekabr 2016-cı il					
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	95,528	64,399	196,315	918	357,160
Müştəri hesabları	14,264	26,800	14,236	-	55,300
Digər maliyyə öhdəlikləri	502	-	-	-	502
Subordinasiyalı borclar	971	5,460	21,975	11,290	39,696
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	111,265	96,659	232,526	12,208	452,658

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və şərti öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir yerinə yetirilməmiş kredit öhdəliyi müştərinin icra edilməsini tələb edə bildiyi ən erkən tarixin təsadüf etdiyi müddətə daxil edilir. Buraxılmış maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə bağlı zəmanətin maksimal məbləği həmin zəmanətin tələb edilə bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2017	2,545	-	-	-	2,545
2016	9,038	-	-	-	9,038

Bank gözləyir ki, şərti öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixində bir ildən az müddətə cəmi portfelin təxminən 46%-ni (2016-cı il: 75%) təşkil edən fiziki şəxslərdən və müəssisələrdən alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bank Ana şirkətdən cəmi 265,734 AZN (2016-cı il: 313,353 AZN) məbləğində əhəmiyyətli maliyyələşdirmə almışdır. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Ödəmə müddətlərində fərqlərin təhlili cari hesablarda tarixi sabitliyi əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılırdı. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödənilməli məbləğlərə daxil edilmişdir.

Müştərilər qarşısında öhdəliklərə fiziki şəxslərin müddətli depozitləri daxildir. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank bu depozitləri əmanətinin tələbi ilə qaytarmalıdır.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd eləməsi riskidir. Bank bazar riskinin həcmi qeyri-ticarət portfəllərinə təsnif edir. Qeyri-ticarət pozisiyaları həssaslıq təhlilindən istifadə etməklə idarə və monitoring edilir. Xarici valyuta konsentrasiyasından qeyri, Bankın iri bazar riski konsentrasiyaları yoxdur.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta mövqeləri üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Mövqələrə gündəlik monitoring edilir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirini (valyutaya qarşı həssas olan qeyri-ticarət monetar aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərinə görə) hesablayır. Kapitalə təsir ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət məbləğ ümumi gəlir haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

Valyuta	2017		2016	
	Məzənnədə azalma %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Məzənnədə azalma %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir
ABŞ dolları	11.30%	1,845	20.00%	618
Avro	13.50%	–	20.00%	53
Rusiya rublu	15.00%	4	35.00%	13

Valyuta	2017		2016	
	Məzənnədə artım %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Məzənnədə artım %	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir
ABŞ dolları	(11.30%)	(1,845)	(20.00%)	(618)
Avro	(13.50%)	–	(20.00%)	(53)
Rusiya rublu	(15.00%)	(4)	(25.00%)	(10)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuzə xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili audiddən istifadə daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

Ədalətli dəyər haqqında məlumatların açıqlanması məqsədilə Bank aktiv və ya öhdəliyin xüsusiyyəti, xarakteri və riskləri əsasında aktiv və öhdəliklər siniflərini və yuxarıda izah edildiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsini müəyyən etmişdir.

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
		Aktiv bazarda kvotasiya edilən		Aktiv bazarda kvotasiya edilən	
		Qiymətləndirmə tarixi	qiymətlər (Səviyyə 1)	Qiymət- ləndirmə tarixi	Qiymət- ləndirmə tarixi
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2017-ci il	36,495	-	-	36,495
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	31 dekabr 2017-ci il	-	-	470	470
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	38,780	38,780
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	110,307	110,307
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2017-ci il	-	-	340	340
Ədalətli dəyəri ilə ölçülmüş öhdəliklər					
Derivativ maliyyə öhdəliyi	31 dekabr 2017-ci il	-	155	-	155
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	278,340	278,340
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	53,340	53,340
Subordinasiyalı borclar	31 dekabr 2017-ci il	-	-	22,567	22,567
Digər öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	509	509

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
		Aktiv bazarda kvotasiya edilən		Aktiv bazarda kvotasiya edilən	
		Qiymətləndirmə tarixi	qiymətlər (Səviyyə 1)	Qiymət- ləndirmə tarixi	Qiymət- ləndirmə tarixi
Ədalətli dəyəri ilə ölçülmüş aktivlər					
Derivativ maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-cı il	-	535	-	535
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2016-cı il	26,836	-	-	26,836
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	31 dekabr 2016-cı il	-	-	560	560
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	40,390	40,390
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	208,120	208,120
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-cı il	-	-	1,350	1,350
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	323,015	323,015
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	52,649	52,649
Subordinasiyalı borclar	31 dekabr 2016-cı il	-	-	22,863	22,863
Digər öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	502	502

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	2017			2016		
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Tanınmamış gəlir/(zərər)	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Tanınmamış gəlir/(zərər)
Aktivlər						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	36,495	36,495	-	26,836	26,836	-
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	470	470	-	560	560	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	38,780	38,780	-	40,390	40,390	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	97,111	110,307	13,196	195,337	208,120	12,783
Digər aktivlər	340	340	-	1,350	1,350	-
Öhdəliklər						
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	278,340	278,340	-	323,015	323,015	-
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	53,307	53,340	(33)	51,873	52,649	(776)
Subordinasiyalı borclar	22,567	22,567	-	22,863	22,863	-
Digər öhdəliklər	509	509	-	502	502	-
			13,163			12,007

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərle hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal müəyyən edilmiş ödəniş tarixi olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilən alətlərin ədalətli dəyəri hesabat tarixində qiymət kvotasiyalarına əsaslanır. Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB və kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin və digər maliyyə aktiv və öhdəliklərinin, maliyyə lizinqinə əsasən öhdəliklərin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəliyi və bir il ərzində aşağıda göstərilən mənfi uyğunsuzluq probleminin rəhbərlik tərəfindən necə həll edilməsi "Risklərin idarə edilməsi" adlı 21-ci Qeyddə göstərilir.

	2017			2016		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	36,495	-	36,495	26,836	-	26,836
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	470	-	470	560	-	560
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	38,780	38,780	-	40,390	40,390
Müştərilərə verilmiş kreditlər	76,488	20,623	97,111	134,300	61,037	195,337
Əmlak və avadanlıqlar	-	1,114	1,114	-	2,599	2,599
Qeyri-maddi aktivlər	-	1,687	1,687	-	1,741	1,741
Derivativ maliyyə aktivi	-	-	-	535	-	535
Digər aktivlər	1,132	1,621	2,753	1,661	1,960	3,621
Cəmi	114,585	63,825	178,410	163,892	107,727	271,619
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	234,900	43,440	278,340	131,514	191,501	323,015
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	22,154	31,153	53,307	38,686	13,187	51,873
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	2,697	-	2,697	822	-	822
Digər öhdəliklər	1,022	-	1,022	1,283	-	1,283
Derivativ maliyyə öhdəliyi	155	-	155	-	-	-
Subordinasiyalı borclar	-	22,567	22,567	240	22,623	22,863
Cəmi	260,928	97,160	358,088	172,545	227,311	399,856
Xalis	(143,343)	(33,335)	(179,678)	(8,653)	(119,584)	(128,237)

2-ci Qeyddə göstərilirdiyi kimi, Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etmək qabiliyyəti Ana şirkətin gələcək dəstəyindən asılıdır.

24. Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatların açıqlanması" MUBS-a uyğun olaraq tərəflər o halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar (davamı)

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların qalıqları aşağıda göstərilir:

	2017			2016		
	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər
1 yanvara kredit qalığı, ümumi	-	-	404	-	-	581
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	-	23	-	-	32
İl ərzində kredit ödəmələri	-	-	(290)	-	-	(222)
Digər hərəkətlər	-	-	1	-	-	13
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	-	138	-	-	404
1 yanvarda depozitlər	-	6,520	1,112	-	5,753	439
İl ərzində alınmış depozitlər	-	-	258	-	6,520	1,105
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	-	-	(1,045)	-	(5,753)	(456)
Digər hərəkətlər	-	(6,520)	-	-	-	24
31 dekabrda depozitlər	-	-	325	-	6,520	1,112
31 dekabrda cari hesablar	118	349	59	-	522	23
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	19,337	5,805	-	9,875	1,394	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	1,839	-	-	7,837
ARMB və digər kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	139,147	105,864	-	187,757	105,143	-
Subordinasiyalı borclar	22,567	-	-	22,863	-	-
Öhdəliklər və verilmiş zəmanətlər	-	-	-	-	-	-

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan gəlir və xərclər aşağıda təqdim edilir:

	31 dekabrda başa çatan il üzrə					
	2017			2016		
	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər	Ana şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan şəxslər
Faiz gəliri	-	-	23	-	-	116
Faiz xərci	(11,722)	(13,722)	(14)	(18,734)	(4,811)	(10)
Dəyersizləşmə xərci	-	-	-	-	-	(7,627)
Haqq və komissiya gəliri	-	-	-	-	-	-
Haqq və komissiya xərci	-	-	-	-	-	-
Digər əməliyyat xərcləri	-	-	-	-	-	(65)

Əsas rəhbərlik heyətinə ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Əmək haqqı və digər qısamüddətli ödənişlər	746	689
Sosial sığorta məsrəfləri	164	152
Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər, cəmi	910	841

31 dekabr 2017-ci ildə Bankın əsas rəhbərlik heyəti 3 nəfərdən (2016-cı il: 3 nəfər) ibarət olmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Kapitalın adekvatlığı

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsinin məqsədləri (i) ARMB-nin müəyyən etdiyi kapital tələblərinin yerinə yetirilməsi, (ii) Bankın daim fəaliyyət göstərən müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi imkanının təmin edilməsi və (iii) fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin təmin edilməsidir. ARMB-nin müəyyən etdiyi Kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay Bankın Baş İcraçı Direktoru və Baş Mühəsibi tərəfindən nəzərdən keçirilən və imzalanan həmin əmsalların hesablanmasını təsvir edən hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə edilməsinin digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara ödənilən dividend ödənişlərinin məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB hər bankdan və ya bank qrupundan: (a) səhm kapitalını minimal 50,000 AZN səviyyəsində saxlamağı; (b) cəmi nizamnamə kapitalının risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("cəmi kapital əmsalı") müəyyən edilmiş minimal 10% (2016-cı il: 10%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı və (c) 1 dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("1 dərəcəli kapital əmsalı") müəyyən edilmiş minimal 5% (2016-cı il: 5%) səviyyəsində və ya daha yuxarı səviyyədə saxlamağı tələb edir.

Bank 2017-ci il ərzində müəyyən prudensial normalara riayət etməmişdir. Ana şirkət Bankın Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının normativ tələblərinə uyğunluğunu və onun normal fəaliyyətini davam etdirməyini təmin etmək məqsədilə əlavə kapital qoyuluşu etməyə hazırdır.

Bundan əlavə, il ərzində Bank bu pozuntular haqqında MBNP-yə mütəmadi qaydada məlumat vermiş və həmin pozuntuları aradan qaldırmaq məqsədilə MBNP ilə müəyyən tədbirlərin görülməsini razılaşdırmışdır. Müvafiq olaraq, rəhbərlik hesab edir ki, Bank gələcəkdə Banka qarşı hər hansı sanksiyalarla üzləşməyəcək.

26. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Səhmdarların 29 dekabr 2017-ci il tarixli iclasında Bankın səhm kapitalını 265,000 AZN məbləğində artırmaq qərarı alınmışdır. 31 yanvar 2018-ci ildə Bank əlavə səhmlərin buraxılması üçün MBNP-nin razılığını almış və 14 mart 2018-ci ildə Bank VTB PSC ilə bu əməliyyatla bağlı müqavilə imzalamışdır. Maliyyə hesabatları imzalandığı tarixinə kapitalın yatırılması prosesi başa çatmamış və onun 2 aprel 2018-ci ilədək tamamlanması gözlənilir.

1 yanvar 2018-ci ildən sonra VTB 24 PSC Bank VTB PSC ilə birləşmiş və VTB 24 PSC-nin hüquq və öhdəlikləri Bank VTB PSC-yə keçmişdir. Müvafiq olaraq, VTB 24 PSC-nin Bankdakı səhmləri də həmçinin Bank VTB PSC-yə keçmişdir. Hazırkı maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə Bank VTB PSC Bankın səhm kapitalının 99.99%-nə sahibdir.